

मुण्डकः [मुण्ड-ण्डल्] 1 A barber. -2 The trunk of a tree stripped of its top-branches, a pollard. -कम् The head. -Comp. -उपनिषद् f. N. of an Upaniṣad of the Atharvaveda.

मुण्डनम् [मुण्ड-ण्डल्] Shaving the head, tonsure.

मुण्डयति Den. P. To shave, cut off the hair.

मुण्डित p. p. [मुण्ड-ण्डल्] 1 Shaved. -2 Lopped. -ता A widow. -तम् Iron.

मुण्डित्वा a. [मुण्ड-ण्डल्] 1 Shaven, bald, bald-pated; जटिलो मुण्डी लुञ्जितकेशः Charpata. S. 4; वामनो विकटो मुण्डी Rām. 7. 16. 8. -2 Hornless. -m. 1 A barber. -2 An epithet of Śiva.

मुण्डीरः The sun.

मुत्यम् A pearl.

मुद् I. 10 U. (मोदयति-ते) 1 To mix, blend. -2 To cleanse, purify. -II. 1 Ā. (मोदते, मुदित. desid. मुमुदिषते or मुमोदिषते) To rejoice, be glad or happy, be joyful, or delighted; यक्ष्ये दास्यामि मोदिष्य इत्यज्ञानविमोहिताः Bg. 16. 15; Ms. 2. 232; 3. 191; Bk. 15. 97. -Caus. To please, delight, give pleasuse, gratify.

मुद्, मुदा f. [मुद् कप् वा टाप्] Joy, delight, pleasure, gladness, satisfaction; पितुर्मुदं तेन ततान सोऽर्भकः R. 3. 25; अश्नन् पुरो हरितको मुदमादधानः Śi. 5. 58; 1. 23; विषादे कर्तव्ये विदधति जडाः प्रत्युत मुदम् Bh. 3. 25 द्विपरणमुदा Git. 11; Ki. 5. 25; R. 7. 30; मुदे विद्यादाता प्रचुरधनदातापि न मुदे Udb.; Bhāg. 1. 12. 6.

मुदित p. p. [मुद्-ण्डल्] Pleased, rejoiced; delighted, glad, joyous. -ता, -तम् 1 Pleasure, delight, joy, happiness; ईने तथा न करुणा मुदिता च पुण्ये Bhagawat S. 13. -2 A kind of sexual embrace. -ता Joy, delight.

मुदिरः [मुद्-किरच् Uṇ. 1. 5] 1 A cloud; प्रचुरपुरन्दरधनु-रनुरञ्जितमेदुरमुदिरसुवेशम् Git. 2; or मुञ्चसि नाद्यापि रुषं भामिनि मुदिरालिरुदियाय Bv. 2. 88; मुदिरजालमुदीक्ष्य शिखण्डिनः Rām. Ch. 4. 35. -2 A lover, libertine. -3 A frog.

मुदी Moonlight.

मुद्गः [मुद् गक् Uṇ. 1. 133] 1 A kind of kidney-bean. -2 A lid, cover. -3 A kind of sea-bird -4 A kind of weapon (मुद्गर); विरुपाक्षस्तु महता शूलमुद्गधनुष्मता Rām. 6. 37. 14. -Comp. -पर्णी Phaseolus Trilobus (Mar. रानमूग). -मोदकः a kind of sweetmeat; Bhāva. P. -मुज्, -भोजिन् m. a horse.

मुद्गरः [मुद् गिरति गृ-अच्] 1 A hammer, mallet, as in मोहमुद्गरः (a small poem by Śaṅkarāchārya); समघृच्छिष्ट-मुद्गराः Mb. 5. 155.; शिलानिष्पिष्टमुद्गरः R. 12. 73. -2 A club, mace. -3 A staff for breaking clods of earth. -4 A kind of dumb-bell. -5 A bud. -6 A kind of jasmine (said to be n. also in this sense). -7 A particular posture in sitting.

मुद्गरकः A hammer.

मुद्गलः N. of a sage. -लम् A kind of grass.

मुद्गष्टः A kind of bean.

मुद्ग a. (मुद् राति इति) Giver of joy; बभौ मस्तवान् विकृतः स मुद्गः Bk. 10. 19.

मुद्रा [मुद्-रक्] 1 A seal, an instrument for sealing or stamping; especially a seal-ring, signet-ring; अनया मुद्रया मुद्रयन्तम् Mu. 1; नाममुद्राक्षराण्यनुवाच्य परस्परमवलेकयतः Ś. 1; बभौ मस्तवान् विकृतः स-मुद्रः Bk. 10. 19 (fig. also); इति प्रायो भावाः स्फुरदबधिसुद्रामुकुलिताः Bh. 2. 114. -2 A stamp, print, mark, impression; चतुःसमुद्रमुद्रः K. 191; सिन्दूरमुद्राङ्कितः (बाहुः) Git. 4. -3 A pass, passport (as given by a seal-ring); अगृहीतमुद्रः कटकान्निष्कामसि Mu. 5; गृहीतमुद्रः सलेखः पुरुषो गृहीतः Mu. 5; शाहसूतोः शिवस्यैषा मुद्रा भद्राय राजते (wording on Śivājee's seal). -4 A stamped coin, coin, piece of money. -5 A medal. -6 An image, a sign, badge, token. -7 Shutting, closing, sealing; सैवोष्ठमुद्रा स च कर्णपाशः U. 6. 27; क्षिपन्निद्रा-मुद्रां मदनकलहच्छेदमुल्लभाम् Mal. 2. 12 ' removing the seal of sleep ' &c. -8 A mystery. -9 (In Rhet.) The expression of things by their right names. -10 N. of certain positions of the fingers practised in devotion or religious worship; योजनात् सर्वदेवानां द्रावणात् पापसंहतेः । तस्मान्मुद्रेति सा ख्याता सर्वकामार्थसाधनी Tantrasāra; Dk. 2. 2. -11 A particular branch of education (reckoning by the fingers). -12 A dance accordant with tradition. -13 A lock, stopper. -14 A nymph; बभौ मस्तवान् विकृतः स-मुद्रः Bk. 10. 19. -15 " Parched grain " in the form of rice, paddy etc. (Yoginī Tantra, Ch. VI quoted in Woodroffe, Śakti and Śakta, 571). -16 Particular lines, marks; माता पुत्रः पिता भ्राता भार्या मित्रजनस्तथा । अष्टापदपदस्थाने दक्ष मुद्गैव लक्ष्यते ॥ Mb. 12. 298. 40. -17 Type or block for printing. -Comp. -अक्षरम् 1 a letter of the seal. -2 a type (a modern use). -अङ्क, -अङ्कित a. stamped with a seal, sealed, stamped. -अधिपः the keeper of the seal; the officer in charge of the fort; ततो मुद्राधिपो मुख्यः कौक्षेयकसहायवान् Parnā. 3. 37. -अध्यक्षः superintendent of pass-ports; Kau. A. 1. 1. 1. -कारः a maker of seals. -मार्गः an opening believed to exist in the crown of the head through which the soul is said to escape at death; cf. ब्रह्मरन्ध्र. -यन्त्रम् a press, a printing-press (a modern formation). -रक्षकः the keeper of the seals. -राक्षसम् N. of a drama by Viśākha-datta. -लिपिः an alphabet of written characters; मुद्रालिपिः शिल्पालिपिलिपिलैखनिसंभवा । मुण्डिका घुणसंभूता लिपयः पञ्चधा मताः ॥ -स्थानम् the place (on the finger) for a seal-ring; Ś.

मुद्रणम् 1 Sealing, stamping, printing, marking. -2 Closing, shutting.

मुद्रणीपत्रम् A proof-sheet.